Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 349. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 31-го ГРУДНЯ 1952. ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 349. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 31, 1952. VOL. LX.

СУД ЗАБОРОНЯЄ СТРАЙК НА ПІДСТАВІ ЗАКОНУ ТЕФТА

Вофало, Н. Й. — Спірний закон Тефта - Гартлі використав перший раз федеральний суд для часової заборони страйку, признаючи тим самим конституційність цього акту. Судове рішення стосується страйку юнії Юнайтед Стіл Воркерс, приналежної до Конґресу Індустріяльних Організацій в підприємстві Амерікен Локомотів Компані в місцевості Донкірк, Н. Й. Там 1,500 робітників цього підприємства вийшли на страйк 29 серпня, одначе повернулися до праці 12 грудня, коли федеральний суддя Джан Найт видав був тимчасову заборону страйку на підставі закону Тефта-Гартлі. У понеділок, 29 грудня суддя видав постійну заборону на підставі пункту цього закону, де сказано, що страйк може бути припинений на 80 днів, щоб у міжчасі можна поробити старання для його мирного наладнання. Речинець заборони кінчиться в теперішньому випадку 2-го березня 1953 р. Правний дорадник К. І. О. у Вашинґтоні, Дейвид К. Феллер, заповів, що вирішення окружного федерального суду в Вофало буде опротестоване негайно перед Апеляційним Судом ЗДА. У вирішенні про заборону страйку, суддя подав такі мотиви: „Страйк, на ділі, йде проти уряду. неможливо подумати, щоб можна дозволити на страйк у заводі, який продукує для потреб уряду предмети, що тепер необхідно конечні для оборони нашої країни і для забезпеки її населення". Організатор праці підприємства, Е. Ф. Морфі, відмовився висловити свою думку про судове вирішення, тільки пригадав, що 12 грудня підприємство не жадало припинення страйку. Цього домагався федеральний уряд і вибув примушений це погодити. Страйк вибух із-за домагань юнії за підвишку платні на 26 центів від години, а компанія годилася на 12½ ц.

Закидають кабінетним урядовцям встрявання в працю слідчого суду

Вашинґтон. — Джозеф П. Келлі, провідник слідчої федеральної судейської лави в Ню Йорку, що прослідкує проскінання комуністів в Організацію Об'єднаних Націй, явився з іншими членами лави перед правничою підкомісією Палати Репрезентантів для складання свідчення. Воно заявив, що генеральний прокуратор Джеймс П. МекҐранері і секретар стейту Дін Ачесон виявили свій спротив проти публічного оголошування звіту судейської лави. У звіті стверджено факт, що американські комуністи були приймовані до праці в секретаріяті Об'єднаних Націй і що департамент стейту давав рекомендацію багатьом особам, запідозреним у комунізмі, для затруднення в О. Н. Член судейської лави Джозеф Каґіл, заявив, що п'ять або шість осіб, яким закидуємо комунізм, коли вони були урядовцями у Вашинґтоні, дістали рекомендацію від конгресменів для праці в О. Н. Каґіл заявив, що його двадцятирічні спостереження переконали його, що в Америці існує кліка, яка перепачковує комуністів до праці в різних урядових бюрах і агенціях.

Американські школи для дітей військовиків закордоном

Вашинґтон.—Старшини та вищі урядовці установ, що співпрацюють з військом, мають право брати з собою закордон, на місце свого перебування, свої родини. Таким чином багато американських дітей опинилося закордоном і про їхнє виховання подбали військові чинники, утворюючи для них окремі школи, де б вони могли навчатися рідною мовою відповідно програмі американських шкіл. Школи для дітей військовиків знаходяться усюди, де перебувають відділи ЗДА або доокола — при них — установи і вони розсіяні по різних країнах від Ґренляндії до Японії. Наземна армія має 114 початкових і 24 шкіл другого ступня, літунство — 52 школи, а маринарка — 10. Щодо кількости учнів, то в школах наземної армії вчиться 20,000 дітей, в школах літунства — 10,000 і в школах маринарки — 1,271.

Посадник відмовляє свідчення

Ньюарк, Н. Дж. — Посадник міста Джерзі Сіті, Джан В. МекКенні, явився перший раз на переслухання стейтової комісії для виконання закону, де мав посвідчити про розгалуження підпільного злочину на прибережному фронті, одначе, за порадою свого адвоката відмовився від всяких зізнань. Він відмовив комісії права вимагати від нього свідчення, а за те пред'явив комісії список 19 свідків, які можуть насвітлити відносини в корабельних доках над Ґудсоном.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЮНІЮ В ПРИПИНЕННІ ОБОРОННОЇ ПРОГРАМИ

Вашинґтон. — Сенатська комісія внутрішньої безпеки виявила на підставі слідства, що „ліві" провідники Міжнародної юнії Шахтарів і Ліварників, яку прогнано в 1950 р. з Конґресу Індустріяльних Організацій за прокомун. напрям, робили зусилля спаралізувати страйками продукцію міді, необхідної для сповнення оборонної програми під час Корейської війни. Юнія нараховує близько 100,000 членів і вона становить важливий чинник у видобуванні незалізних металів, що їх вважається за „стратеґічні" матеріяли для ведення війни. Свідок Ґаррі Матусов, який колись був працівником Комуністичної партії, посвідчив, що Клінтон Дженкс, представник цієї юнії в Ню Мексіко, заявив перед ним в 1950 р., що юнія плянує викликування страйків в мідяній промисловості під заслоною вищих заплат, а на ділі для стримання продукції міді, потрібної для ведення Корейської війни. Дженкс, покликаний на свідка, відмовився від всякого свідчення про зустріч з Матусовим. Дальші досліди виявили, що хоч юнія складається в більшості з некомуністів, то горстка „комуністів, захопивши в ній владу, вела юнію по лінії московських вказівок. Матусов твердить, що він мав розмову з Дженксом на фармі у віддалі 20 миль від Лос Аламос, Н. М. Сен. Пат МекКарран, голова підкомісії, закликає членів юнії піднести революту проти юнійного проводу і вибрати урядовців, що бранилися б всякої загалу членства.

КАРДИНАЛ МИРОПОМАЗУЄ ГЕНЕРАЛА



Ген. Джеймс Фрей, командант Другої Американської Дивізії на фронті в Кореї, клячить перед кардиналом Спелманом в переміненому на каплицю шатрі біля фронту, одержуючи від кардинала тайну миропомазання. Кардинал Спелман виїхав до Кореї, щоб провести Різдвяні свята разом з вояками на фронті.

ПОСТАЧАННЯ ЗБРОЇ ЗАКОРДОН ПОВАЖНО ПІДВИЩИЛОСЬ

Вашинґтон. — Відповідний відділ державного департаменту сповістив, що, за зробленими досі обчисленнями, постачання з ЗДА зброї вільним у світі країнам значно зросло в жовтні перевищило постачання попередніх місяців. Обраховано, що в жовтні було вивезено до різних країн Европи, Азії, Близького Сходу та Латинської Америки зброї вартістю 329,000,000 долярів. Увесь вантаж зброї висланої в жовтні, або той що ще має бути висланий на жовтневий обрахунок, рівняється понад 386 фрахтових тонн фрахтова тонна — це умовний термін для паки вантажу, об'єм в 40 кубічних футів). З цього европейські країни отримали 292 тисячі фрахтових тонн, вартістю 248 мільйонів долярів. Серед військового вирялу, висланого в жовтні, звертає увагу поважна кількість цінного устаткування радіових та радарних апаратів, яких було вислано 4,347. Крім того, в жовтні було вислано чужим країнам 1,551 танків і інших бойових машин, 6,025 різного роду авт, 3,109 малокаліброві зброї та машинових пістолів, 733 гармати, понад 10 мільйонів штук амуніції для легкої зброї та 135 гарматних стрілен. Морські сили чужих держав змiцнено 18 кораблями, а літунство — 266 літаками.

Совєтська повітряна сила — загроза світові

Вашинґтон. — Шеф штабу повітряних сил, ген. Г. Вандеберг, у своїй свіжій статті заявив, що Совети за останніх п'ять років випродукували уп'ятеро більше літаків, ніж ЗДА. З огляду на такий стан совєтських зброєнь, найменша затримка зброєнь ЗДА, за думкою генерала, буде катастрофальна, „бо вже сьогодні росіяни дорівняли нашій потужності, якщо її не перевищили". У зв'язку з тим, що совєти мають атомову бомбу, світ, як твердить автор статті, увійшов в добу великого напруження або й наявної кризи. Зокрема ген. Ванденберг шкодує за страченим часом в продукції літаків між кінцем другої світової війни й початком Корейської — що добу автор називає „святкуванням". Генерал закликає to посиленого виробництва літаків і всестороннього посилення повітряної могутности країни.

Чіянг надіється дістати право почати наступ проти китайських комуністів

Вашинґтон.—Людвел Денні, кореспондент газетного синдикату Скріпс-Гавард, довідується з певних джерел, що Чіянг Кай-ші, що командує китайськими націоналістичними силами, має тепер остаточно нагоду підняти наново боротьбу проти китайських комуністів. Досі демократична більшість Конґресу була проти використання армії китайських націоналістів з острова Формози для боротьби у війні. Останніми часами ця опозиція слабне завдяки сен. Спаркманові з Алабами, який змінив свою думку як член комісії закордонних справ після поїздки на Далекий Схід. Головні труднощі у вислиці принаймні одної націоналістичної дивізії до Кореї лежали в опозиції Великої Британії проти такого пляну тому, що ця країна визнала комуністичний режим і противилася в Об'єднаних Націях вживанню націоналістичної армії проти комуністичної. През. Труман і секретар стейту Дін Ачесон мусіли рахуватися з опозицією Англії, як американської союзниці. Крім того вони боялися розширення Корейської війни на світову війну.

Уряд продає фабричне устаткування, обіцяне колись Чехії

Вашинґтон. — Уряд намагається продати устаткування фабрики, закупленої колись чеським демократичним урядом і переконати комуністів, що це устаткування не буде вжите як окуп для визволення американського журналіста Вільяма Отіса, що тепер відсиджує у Празі кару п'ятирічної тюрми за уявне шпигунство в користь ЗДА. Чехословацький уряд заплатив Америці за фабричний виряд тому п'ять років $17,000,000, одначе „коли там перебрав владу комуністичний режим, уряд ЗДА відмовився видати фабрики Чехії. Комуністичний уряд зажадав від Америки пересилки фабрики в Чехію, Отіса на волю. Америка відмовилася від такої заміни, одначе передержувала устаткування в своїх магазинах у Аю Йорку, Пенсилвенії й Огайо, домагаючися одночасно звільнення Отіса. Тепер урядові круги вирішили, що єдиний спосіб, щоб переконати комуністів, що не осягнуть своєї цілі — це продаж фабрики. Одначе виявляється, що це не легко. Коли почалася оборонна мобілізація, були купці на фабрику. Тепер розвиток продукції піпов-так далеко, що фабрика втратила на значенні. Хіо в заміну за випущення Америка пробує продати виряд якійсь закордонній державі, щоб позбутися турбот, які виринають з причини стримання продажу.

КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ ВІДТЯЖИТЬ НАРОДНИЙ ФОНД

Ню Йорк. — Успішна акція недалекої вже різдвяно-святочної коляди на допомогу скитальцям-залишенцям в Европі серйозно відтяжила б Народний Фонд і тим самим скріпила б теж політичну та іншу акції, які ведуть американські українці в користь української визвольної справи. Ці та інші проблеми, зв'язані з акцією коляди, вияснено на окремій конференції представників ЗУАДКомітету і УККомітету з представниками громадянства і преси минулої суботи. Д-р В. Ґалан, екзекутивний директор ЗУАДКомітету, в своєму вступному слові з'ясував коротко теперішні допомогові проблеми, що набрали нового аспекту у зв'язку з координацією розподілу допомоги в Европі. Як відомо, всі допомогові і харитативні інституції українських скитальців в Німеччині і Австрії порозумілись, щоб всю допомогову акцію скоординувати при ЗУАДКомітеті та спільно створили окрему Комісію, яка дбатиме, щоб вся ця допомога була розділена справедливо. В тій цілі кожний із залишенців дістає спеціяльну виказку, на якій точно реєструватиметься приділену йому допомогу, що уможливить широкий контроль та справедливість. Інтересно, що цю нову „карткову систему" ЗУАДКомітету в розподілі допомоги привітали та почали вводити теж інші допомогові аґенції. Д-р Ґалан твердив, що допомогові потреби ЗУАДКомітету для залишенців в Европі виносять теперь приблизно 80,000 долярів річно від українського громадянства, крім тих фондів, що їх дістає ЗУАДКомітет з інших джерел. В останньому часі вислано на допомогу залишенцям 40,000 фунтів харчів, що вистачить приблизно на два місяці. Тепер ішня акція коляди повинна дати стільки фондів, щоб забезпечити ту допомогу на майбутнє. Акцію коляди ведеться в порозумінні з УККомітетом, з тим, що діставши відповідні фонди з тої акції, ЗУАДКомітет вже не користатиме з самого Народного Фонду. Акцію коляди ведеться в той спосіб, що обидва Комітети, ЗУАДКомітет і УККомітет порозсилали до своїх філій та поодиноких організацій відповідні листи, на які збиратиметься коляду. Ці листи повинні бути пересилані через УККомітет, який опісля всі ці фонди передасть ЗУАДКомітетові. Принагідні збірки і пожертви на допомогові цілі, як і членські внески та зворотні заборговання належить пересилати безпосередньо до ЗУАДКомітету. Згідно з дотеперішньою практикою обидва Комітети надіються, що акція коляди повинна принести на цілі скоординованої коло ЗУАДКомітету допомоги для залишенців коло 40,000 долярів, що становило б приблизно половину потрібного на ті цілі бюджету ЗУАДКомітету. Другу половину бюджету мала б дати акція великодньої писанки та принагідні збірки і пожертви. Тим самим, допомоговий бюджет був би покритий цими сезоновими акціями, а Народний Фонд міг би бути використаний на інші народні цілі. Обидва Комітети звертаються з гарячим закликом до громадянства, для якнайбільш успішного переведення акції коляди. Зокрема звертаються до нашої молоді, щоб вона зорганізувала групи колядників, а до громадянства, щоб воно не щадило коляди пожертви на таку благородну ціль, як допомога найбільш потребуючим.

Нюйоркський відділ ЗУАДК-у відновляє цілоденну працю

Ню Йорк. — На організаційних нарадах, скликаних нюйоркським відділом Злученого Українсько-Американського Комітету в суботу, після доповіді виконного директора д-ра В. Ґалана і адв. М. Родика, основно передискутовано усі поточні проблеми комітету. Після того одноголосно вирішено, щоб нюйоркський відділ ЗУАДКомітету відновив свою цілоденну працю. У понеділок відбулися наради уряду нюйоркського відділу, де розглянено справу не тільки з точки місцевих потреб але й загальних потреб громадянства, і вирішено від п'ятниці 2. січня тримати відчинене бюро ЗУАДК-у при 11 Іст 7 вулиці від години 10 перед полуднем до год. 8 ввечорі, щоб дати спроможність громадянам затрудненим працею чи в день чи в ночі полагоджувати справи зв'язані з іміграцією. Крім того бюро помагатиме при висиланні піврічних рапортів діпістів і рапортів про місця перебування усіх чужинців на підставі закону МекКарана. В бюрі можна теж складати членські вкладки, приносити одяг для залишенців і складати дари і Різдвяну коляду для ЗУАДК. В іміграційних справах запропонував свої услуги адв. М. Родик, який урядуватиме в бюрі кожного вівтірка в год. 5—8 ввечорі.

„Правда" про „капіталістичну неволю"

Москва. — Під заголовком: „В кайданах капіталістичної неволі" — московська „Правда" надрукувала вчора на цілу першу сторінку характеристику положення в З'єдинених Державах Америки та в інших демократичних країнах. Газета твердить, що в тому часі, як в Совєтському Союзі „процвітає мир і добробут", як народи Совєтського Союзу та „народні демократії" „с самі „панами своєї волі" та живуть без страху про завтрішній день, в „капіталістичному світі та в імперіялістичному таборі" — згідно з „Правдою" народи „терплять голод, безправ'я, неволю, величезні податки, живуть під постійним терором нової війни та постійних атак на колоніяльні і залежні народи." Американська преса коментує ці брехні тільки одним запитом: „Хто в неволі?"

Східна Німеччина касує уряд пропаґанди Ґерґарта Айслера

Берлін. — Уряд Східної Німеччини подав до відома, що касується уряд пропаганди, на чолі якого стояв Ґерґарт Айслер, який утік із ЗДА на польському кораблі „Баторі". Він був засуджений на рік тюрми та 1,000 долярів грошової кари за те, що не хотів зізнавати перед Парляментарною Комісією. На становищі голови уряду пропаганди Айслер стояв від початку свого приїзду до Німеччини. Що буде тепер із Айслером — не знати. Західна німецька преса вже давніше повідомляла, що його заарештовано, але ця вістка не справдилася. Уряд Айслера атакувала совєтська німецька преса, але не називала по імені його голови. Ця преса атакувала також Айслерового брата Ганса, композитора і автора східно німецького гимну. Ганса атакують за його особисту поведінку, яка викликує „оправданий гнів". Із скасуванням уряду пропаганди стратить працю ще й третій німецький комуніст — Альберт Норден, що під час останньої війни працював у ЗДА. Ганс Айслер також повернувся до Німеччини з Ню Йорку.

ЗАПОВІДАЮТЬ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ В НОВОМУ РОЦІ

Бонн, Німеччина. — Европейські країни та їх державні мужі вступають в новий — 1953-тій рік із скріпленими надіями, що в тому році пощастить оформити не тільки господарське і оборонне, але й політичне об'єднання Европи, основи під яке покладено вже в цьому та попередніх роках. Ці надії висловив західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер, заповідаючи не тільки ратифікацію договору про европейську оборонну спільноту, який мав би західне об'єднання Европи, але й інші політичне об'єднання... [*] Аденауер вважає, що приспішена розв'язка „европейської проблеми" буде теж найкращою прислугою для Німеччини. Свою заяву склав Аденауер в пресовому інтерв'ю і його думку підтримали інші державні мужі. — Першим конкретним і основним кроком для об'єднання Европи буде ратифікація договору про европейську оборонну спільноту, яка мала б наступити вже в січні 1953 р. Аденауер вважає, що „мир на землі рівняється 12 німецьким дивізіям в европейській армії". Характеризуючи відродження Німеччини після катастрофи по програній війні, Аденауер закликав німців, щоб здобуте знову становище і репутацію в світі вони виправдали скріпленням вільних демократичних інституцій та дальшою готовістю чесної міжнародної співпраці.

Греція і Югославія підвищують свої дипломатичні представництва

Атени. — Грецький міністер закордонних справ вчора офіційно повідомив, що грецьке посольство в Югославії і югославське в Греції будуть підвищені до ранґи амбасад. Рівночасно грецький прем'єр потвердив „тісну співпрацю" між Югославією і Грецією, — висловлюючи рівночасно надію, що в тій співпраці візьме участь теж Італія. В дипломатичних колах вважають, що ці повідомлення підтверджують вже попередні заяви про оформлення договору про спільну оборону між Югославією, Грецією і Туреччиною, який зв'яже ці три країни в справжню балканську оборонну антанту. З Риму повідомляють, що вже в січні італійський прем'єр де Ґаспері вибирається з офіційними відвідинами до Греції, де зупиниться кілька днів.

Американська фльота відвідує еспанські порти

Мадрид. — Вже в січні 1953 року 36 кораблів американської Шостої Фльоти, із залогою понад 20,000 офіцерів і моряків, відвідає еспанські порти. Ці відвідини, що відбудуться під командою адмірала Касседі, будуть вже другими з черги впродовж двох років. Повідомлення про ці відвідини проголошено власне під час сильної кампанії еспанської преси в користь найтіснішої оборонної співпраці з Америкою, при чому Америку й Еспанію називається „авангардом в боротьбі проти комунізму". В дипломатичних колах вважають, що еспанська преса веде ту кампанію, щоб виснити еспанському народві причини договору про військову й господарську співпрацю між обидвома країнами, який мав би бути формально підписаний вже в найближчому часі та на підставі якого американська фльота і авіяція матимуть право користуватися еспанськими базами.

Перший атомовий шпигун на волі

Лондон. — Британські власті звільнили та випустили з ув'язнення на волю першого засудженого атомового шпигуна, британського вченого — д-ра Алена Нунна Мея, який свого часу видав Совєтам таємниці атомової бомби. Звільнення того шпигуна з в'язниці відбулося у великій тайні, а радше сам уряд поробив всі можливі заходи, щоб допомогти звільненому вийти незамітно та скритись перед пресою і публікою. Факт його звільнення був відомий вже наперед і під воротами в'язниці очікували на нього кореспонденти, але в'язничні власті влаштували маскараду та випустили для кореспондентів іншого переброного чоловіка, а самого шпигуна вивезли непомітно. Мей був засуджений на 10 років ув'язнення, але його звільнено після відбуття шістьох років, — скорочуючи йому кару за добру поведінку.

Архієпископ Бомбаю Ґраціяс — перший кардинал в Індії

Рим. — Із Ватикану повідомляють, що Папа Пій XII на місце померлого кардинала Венеції Карла Аґостіні іменував кардиналом архієпископа Бомбаю Валеріяна Ґраціяса. Це буде перший кардинал з Індії в історії Католицької Церкви. Це нове іменування пересунуло відношення між кардиналами-італійцями і неіталійцями. Італійських кардиналів буде в новій Колеґії Кардиналів 26, а неіталійських 44.

ШУМАНІВ ПЛЯН ПЕРЕШКОДЖАЄ БІДО ФОРМУВАТИ НОВИЙ УРЯД

Париж. — Майбутня закордонна політика Франції перешкоджає послові Бідо формувати новий уряд. Бідо хоче покликати на міністра закордонних справ Роберта Шумана, відомого автора пляну, що має втягнути Німеччину до оборонної системи проти совєтської агресії. Але проти Шумана виступають не тільки інші партії, але і його власна партія Народних республіканців, яка ротла б гарантії змін у Плянi Шумана, щоб забезпечитися перед загрозою німецького мілітаризму. Проти нього виступають також Де Ґолісти, вірні своєму провідникові, і ті, які дотепер підтримували прем'єра Піне. Бідо заявив, що треба б „витягнути той Шуманів плян із холодільні", щоб він міг діяти, бо попередній уряд не дотримав обіцянки та не вніс на розгляд парляменту цього пляну, що мало статися ще в вересні ц. р. Бідо має також труднощі з бюджетом, бо він пропонує 100,000,000,000 франків ($290,000,000) на цивільну і військову оборону, а проти той сумі виступають інші партії.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОБРА ВІСТКА

Українці в Канаді кінчають старий рік змаганням до кращого об'єднання своїх сил та поширення і посилення дотеперішньої праці для свого власного добра та допомоги визвольним змаганням українського народу.

З українських часописів, що появляються в Канаді, довідуємось, що відбулася Українська Громадська Передконґресова нарада, скликана Комітетом Українців Канади (КУК), яка започаткувала підготовку до Четвертого Конґресу, який мав би відбутись в наступному році. Це перший раз за 20 років свого існування скликав КУК такі наради, які „Український Голос" називає „форумом публічної опінії із місць на різні проблеми нашого життя, зокрема в світлі великих змін, що зайшли від того часу, коли КУК почав свою працю, як координаційний і репрезентативний центр українських канадійців". Знов „Новий Шлях" пише таке: „На порядку нарад були такі найголовніші питання: чи українці в Канаді далі мають існувати як одна з етнічних груп канадійського суспільства? Коли так, то чи далі потрібно Комітету Українців Канади як репрезентативного і координаційного центру канадійських українців? Коли КУК далі потрібний, то що треба зробити, щоб він у всяких обставинах стояв на висоті своїх завдань і справи канадійських українців завжди завчасно, вміло і правильно координував та репрезентував?"

Вже з цього бачимо, що учасники наради мали дати відповідь на важливі проблеми, які торкають не тільки канадійських українців, але також і нас, американських українців, бож ми з ними, як нашими найближчими сусідами і рідними, в дуже близькому зв'язку. Той зв'язок (як теж зв'язок ЗДА і Канади) буде з ходом дальших подій цілком природно затіснятись вже тому, що матиме ввесь час до діла з тим самим ворогом та щораз більшою його аґресивністю. В змаганні вільного світу з Кремлем українська справа повинна б уже нині відіґравати велику ролю, але розуміння цього нема ще ні в ЗДА, ні в Канаді в тих місцях, які керують світовою політикою. Щоб змінити це шкідливе для ЗДА і Канади становище відповідальних кіл, треба великих зусиль з нашого боку і з боку тих визначних осіб неукраїнського походження, які мають справжнє знання відносин на Сході Европи і не глядять на них через окуляри російської пропаґанди, білої й червоної. Для цеї велетенської праці треба нам в першу чергу інтелекту тут роджених та старих і нових іміґрантів. Тому добре сталося, що наради канадійських українців відчинили двері вступу до Комітету Українців Канади новоприбулій зорганізованій іміґрації. „Більша репрезентація, себто приналежність більше українських організацій до КУК" — пише „Новий Шлях" — „може причинитися до успішнішої координації діяльности складових організацій КУК у кожній ділянці життя канадійських українців".

Іншими словами, Комітет Українців Канади задумує поступити тепер так, як поступив Український Конґресовий Комітет, приступаючи до підготови останнього Конґресу Американських Українців.

В згаданому часописі читаємо ще таке: „Застановляючись над методами солідніщої допомоги канадійських українців українській визвольній справі — почерез канадійські урядові чинники і українську політичну еміґрацію в Европі — нарада підкреслила необхідність єдиного українського політичного центру в Европі. На цім пункті не було розходження між сторонниками Української Національної Ради і прихильниками Української Головної Визвольної Ради. Висновок був: ради єдиного центру і координації політичної акції, ці обі установи повинні з'єднатися як Українська Національна Рада і включити ще інші еміґрантські політичні організації".

Часопис переконаний, що наради дають надію, „що всі головні внутрішні труднощі, які стоять тепер перед канадійськими українцями та перед українською політичною еміґрацією в Европі, при добрій волі можна легко усунути".

Каригідна безвідповідальність

Понад рік тому писала „Свобода" про діяльність так званого бюра розшуків переміщених осіб у м. Арользені. „Справа усієї української еміґрації" — писала тоді газета — „зберегти цінні матеріяли". Зазначалося потребу перевезти їх десь далі на Захід, як теж більш уважного добору співпрацівників цієї установи.

Проте події останніх днів примушують нас знову звернутися до українського громадянства та апелювати негайно вжити будь-яких рішучих заходів не лише щодо охорони матеріялів, а і до припинення тієї безвідповідальности, що квітне в цій установі та може завдати чимало шкоди.

Справа в тому, що саме бюро розташоване на російському кордоні. При невеликій віддалі від такого, при службовцях німцях, що систематично подорожують до східньої зони, довідки про місце перебування, як загалом і про те, що той чи інший ДП живе, дуже легко можуть дістатися до Совєтів та наробити чимало лиха тим родичам, що ще полишилися в російському „раю". До останнього часу установа перебувала в касарнях. Була надія, що вона буде перенесена десь на Захід.

На жаль так не сталось. В самому Арользені ж таки знову побудовано спеціяльний будинок для бюра розшуків, на який витрачено мільйон німецьких марок, за які дуже легко було б спровадити всю установу навіть за океан. З цього приводу влаштовано спеціяльних вечір, на якому виголошено гарні промови про жертви фашизму, потерпілих ДП тощо. Та не встигли ще замовкнути це промови, як почалося безпідставне і обурливе звільнення з праці тих самих жертв червоної та брунатної диктатури. Почалися теж знову підозрілі випадки, які вимагають негайного перенесення установи з кордонів совєтської зони.

Так напр. дня 23-го останнього місяця охоронник українець помітив підозрілий рух в генеральній картотеці. Ввійшовши туди він побачив німця Вальд-а, який вибирав матеріяли з генеральної ДП картотеки тієї самої, що має всі адреси ДП в Европі та закордоном. Це було в 11 год. вночі. Після розсліду СІС встановлено, що цей Вальд кол. капо концентраційного табору. Його звільнено, але чи є ґарантія, що такі випадки не повторюватимуться? Адже нещодавно за тою самою „працею" зловлено іншого німця Фрізе, якого перед тим звільнено з праці за комуністичні переконання!

Отже підозрілі випадки продовжуються. І то є закономірне явище в місті на кордонах совєтської зони, в місті, де населення складається переважно з кол. високих достойників гітлерівського часу, в місті, з якого лише за останній місяць двоє осіб засуджено за злочини проти людяности. Тому і незрозуміло, чому таку установу і досі утримують на кордонах.

Проте більш ніж дивним є персональна політика в трейсінґу. Одночасно з тими випадками продовжується звільнення з праці ДП, головно українців. До того вибирається спеціяльно відомих антикомуністів, осіб потерпілих від Совєтів, а не звільняється осіб з досить неясним минулим.

Так напр. з понад 20 українців, затруднених рік тому в трейсінґу, лишилося тепер тільки 4 особи та й то на безвідповідальних посадах.

Останніми днями звільнено знову кілька осіб, а між ними і п. Вербицького, що має сина в американській армії, а сам через хворобу лишився в Европі. Він звільнений з посади наглядача над будинками, а на його місце прийнято негайно ж німця Гааза, перевагою якого є хіба те, що він не ДП. Працює сам та дружина.

Так само звільнено ряд українців в бюрі. Отже ніби зменшують персонал, а на ділі на місце українців приходять інші особи. Це хіба тому, що українці ввесь час дбайливо охороняло матеріяли від ворожих підступів. Ясно, що то робиться спеціяльно для того, аби полегшити совєтським аґентам доступ до матеріялів.

Не тайна, що понад рік на посаді директора трейсінґу перебувала особа, яка вважала усіх ДП злочинцями, яких треба, мовляв, репатріювати до Совєтів, яка листовно пропонувала негайно звільняти всіх ДП тільки тому, що вони не є німці і це дістеся в установі, яку втримується на кошти для ДП та для їхньої забезпеки.

Характерно, що українців звільнено, а досі знайшлося ще місце для 200 німців, які мають свої власні джерела доходу і праці. Ще дивніше, що такі події відбуваються під авторитетною фірмою американського високого комісаріяту, представник якого, п. Ельбот, вважає все це цілком нормальним явищем.

Треба, щоб наші організації, насамперед ЗУАДК та ЦПУЕ провірили цю антиукраїнську політику в трейсінґу, як і те, чому і досі та установа перебуває на кордоні, та чому в першу чергу звільняється з праці саме антикомуністів.

В. Вальченко

М. В. Дольницький

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ СОЮЗНИКАМИ

Сталін і промовці на недавньому Конґресі Комуністичної партії висловили в своїх промовах переконання, що комунізм не має потреби вести надто гострої війни проти західніх союзників з метою їхнього знищення, бо вони самі пересваряться між собою і самі себе знищать. Усе, що комунізм має робити, це організувати пролетаріят усього світу, вести сильну пропаґанду та ждати на хвилину, коли прийде до відкритого конфлікту між Америкою із одніеї і Англією та Францією з другої сторони, в наслідку чого прийде до повного заломання коаліції західніх великодержав і розвалу цілої системи їхньої оборонної політики, що має на меті організацію військової сили для відбиття совєтського нападу.

Сподіванки та пророцтва комуністичних ватажків і міжнародного комунізму, ледве чи коли здійсняться, але заперечування непорозумінь між західніми союзниками таке ж незгідне з правдою, як сподіванки на їхнє поважне посварення.

Між Англією, Францією та Америкою існують різниці в поглядах на різні міжнародні проблеми, є теж огірчення, тертя і зависть. Англія і Франція, що всю свою силу і могутність побудували на колоніялізмі, приглядаються тепер розвалові своїх колоніяльних імперій і здають одну позицію за другою. Америка, що неохоче дивиться на послаблення позиції цих двох великодержав, не може цього процесу спинити. До того традиція американської політики наказує сприяти самостійницьким рухам.

Упадок уряду Піне у Франції спричинений був не тільки труднощами внутрішнього характеру і труднощами в французькій імперії. У великій мірі протиамериканські настрої були причиною його упадку. Вже від довшого часу уряд Піне, один із найбільш стабільних урядів Франції новітнього часу, був під безупинним обстрілом французької прилюдної опінії. Всі йому докоряли, що офіційна французька політика довела до цього, що Франція стала другорядною державою, залежною від наказів і побажань Америки. В задивленні на американські бажання, Франція почала нехтувати власними інтересами, а приймаючи допомогу з-за моря, попала в прикру залежність від Вашинґтону.

Становище американського уряду щодо незвичайно вразливих у французькому житті справ Тунісу, Марокка, Індо-Китаю, Німеччини, викликують у французів не тільки огірчення, але й лють. Спроби Піне, рішучими домаганнями та погрозами у відношенні до Америки, щоб змінила в деяких справах свою політику, в деяких її змодифікувала і врешті, в більшості випадків, точно її окреслила, не врятували уряду і його прем'єра. В наслідку, НАТО і ідея об'єднаної Европи зазнали затримки щодо повної реалізації плянів, зв'язаних з цими проблемами. Ідея монтування сильної оборонної системи проти міжнародного комунізму теж потерпіла.

Французька преса доволі часто приносить відомості про „екстраваґантність американців", що розкидують грошима по Парижі й інших містах, про їхню „хворобливу манію провідництва", нотуючи запопадливо кожний скандал, що в нього вмішані американські громадяни.

Оці голоси французької преси ніяк не допомагають до покращання французько-американських взаємин, та вони, в порівнянні з дискусією про Америку, що ведеться в Англії — не мають великого значення. В Англії дехто ще досі не забув, що Америка була колись англійською колонією. Одні кепкують із деяких американських слів, що увійшли до американсько-англійської мови, чи вимови, інші піддають гострій критиці американську мораль, зокрема „розпаношеної" молоді, розмальовуючи різні погані картини з американського життя. В цій дискусії на американські теми беруть участь не тільки журналісти і політики, але й філософи, літературні критики і письменники. Спроби англійських кореспондентів в Америці спростовувати таке невірне насвітлення американського життя не багато помагають. Ці речі передруковують деякі американські газети і тим ще більше причиняються до напруження.

Одначе найбільше заважує політична ділянка. Англія і Франція устами своїх визначнич діячів висловлюють щораз голосніше і щораз поважніші сумніви щодо доцільности американської політики, гостро критикуючи її методи. В Англії, наприклад, глядять підозріло на безуспішну американську інтервенцію в Ірані, добачуючи в ній не так рятування Англії, як охоту перебрати там, як і в інших частинах земної кулі, англійські інтереси і англійські позиції. Тому саме й американське намагання поширити воєнні дії в Кореї та відношення Америки до цілого комплексу проблем на далекому і близькому Сході, її політика щодо Єгипту, арабського бльоку, НАТО та її взаємини із низкою европейських держав викликають в англійців недовір'я.

Французька і англійська преса виявляють недвозначне побоювання, що з хвилиною інавґурації Айзенгавера буде посилений „американський наступ" на провід у світі. Не добачуючи справжніх цілей американської політики, що хоче змонтувати сильний фронт проти міжнародного комунізму, зміцнюючи чи розбудовуючи позиції союзників, англо-французька преса, а нераз навіть і самі офіційні представники, розгублюються в тих своїх побоюваннях, присвячуючи надто багато уваги маловажним і другорядним справам, хоч ціла історія Америки не дає ніяких підстав до побоювання щодо її імперіялістичних цілей. Це щастя, що Америка може сьогодні заповнювати ці прогалини, що їх залишає Франція чи Англія у висліді розвалу своїх імперій. Бо всюди, де Франція і Англія примушені відступати, залишається порожнеча, вдячне поле для комунізму. Франція і Англія мусять зрозуміти, що всі націоналістичні рухи в їх посілостях, послаблення Европи після 2-ої світової війни, наступ комунізму та невідрадні відносини в цілому світі — не спричинені Америкою.

Та які б не були непорозуміння між Америкою і її союзниками, на одно треба пам'ятати: це непорозуміння — в сім'ї. Вони можуть викликувати огірчення, злобну критику і багато шкоди, але до роз'єднання не доведуть. Цього Сталін і міжнародний комунізм не розуміють, або вдають, що не розуміють. Демократія цим і сильна, що різниці в поглядах вона полагоджує шляхом дискусій, переговорів та компромісів. Згодом увесь цей дим непорозумінь розплинеться. Зате непорозуміння в країнах з комуністичними режимами залишають по собі завжди шибениці, гори трупів і фізичне та моральне знищення цілих народів.

Я вирвався з лап...

Друкуємо — з дуже незначними правописно-мовними змінами — лист до редакції п. С. С—ана. Оріґінал листа з адресою і прізвищем автора передали Комісії Мартирології при УКК. — Ред.

Часто слухаю розмови і читаю писання росіян про те, що вони нас зовсім не кривдили, а що тільки ласкали та робили щасливими. А я пригадую собі долю моєї рідні і не бачу тих ласк російського народу.

Мій прадід загинув як каторжанин на 37 тунелі біля Байкалу в Сибіру, куди його заслали за те, що знайшли український молитовник козацької доби. Про це мені оповідали мої батьки ще маленькому. Щоправда, білі, ще царські, росіяни взяли з нашої родини лише одну людину, щоб її замучити, але червоні зовсім винищили нашу родину. У 1930 році, при запровадженні колективізації з моєї родини тридцять три особи вивезено з рідної України. Родина попала в Архангельськ на лісозаготівлю та на сплав лісу. З усієї родини вирвалось лише 2 особи, а решта загинула голодною і холодною смертю.

Начальником засланців був там росіянин Орлов, а його помічник звався Родінов. Від них мої рідні не чули інших слів, як: „Хахли, ізмєннікі родіни, кулаки". При п'ятидесятиступневому морозі виганяли засланців, які не мали нічого крім подертого літнього вбрання, на тяжкі лісові роботи. Кожна колона складалась із ста або півсотні людей, але увечорі поверталось часом з колони п'ять-десять осіб, а решта залишалась в цій проклятій сніжній країні.

— „Це нічого, — говорили російські вартові, — вовки будуть мати що їсти, бо вони дуже голодні, а хахлів хватить".

І чи думав я тоді, під владою росіян, що колись буду мати таке щасливе і спокійне життя, яке я маю тепер. А там я мусів тайти звідки я, коли пізніш приїхав до Комсомольська поступати на лісопильний завод. А вже на другий день приходить посвідка з'являтись до Гепеу для реґістрації. Там розпитують про командіровку, про різні документи і зараз пишуть до місцевости, де я подав адресу, — як там про мене скажуть. А я подав неправильну місцевість і мусів втікати далі, аби сховатись — до самої Манджурії.

Там з мене роблять такий самий протокол, як і в Комсомольську. Тож я втікаю далі до Харбіна, а з Харбіна до Благовєщенська, а звідти на Амур. З Амура довелося замітати сліди в Осуріж-Нікольськ, а далі у Владивосток. Потім дістався до Хабаровська, а з Хабаровська, через ріку Зеї до Китаю.

Але і в Китаї не було мені з медом, бо там інший народ й інші звичаї. Злапають там щура, шкуру здеруть, кишки витрясуть, та й незготовленого їдять. Мені теж було там дуже тяжко з їхньою мовою — не міг змовитись. Тож мусів я знову переходити назад границю й почав знов блукати по азійських сопках та тайгах. Коли я добився в Україну, то там саме Москва навмисне робила голод. В таких місцевостях, як Первомайськ, то були цілі райони порожні і тяжко було когонебудь знайти.

Ще в 1930 році, коли я був у місті Чіта, то розмовляв з одним дідом, що мав тоді вже 90 років. То він мені розповідав, як будувалась залізна дорога через Сибір та як пробивали ті Байкальські тунелі. І він мені відповів на запитання, хто це робив так: „Да, синок, це все робили каторжани". Потім засміявся і сказав: „я сам хохол полтавський, галушник". Він мені оповів, що його батько, за образу імператора, попав на каторгу і помер на дев'ятім тунелі. Мати з дітьми переїхала була за батьком, щоб бути ближче до нього. „Життя наше — казав — було погане і тепер зле, бо тут в місті москвини, а вони не люблять хохлов і посилають завжди туди, де погана робота". Цей дід в розмові більше вже говорив російськими словами, так довго він перебував між москвинами. Дід цей показав мені малюнок, як його батько працює кіркою. Цей малюнок в книзі і там багато інших малюнків про те, як каторжники роблять і багато мені про це розповідав той дід.

Тож все це правда, що і давніш і тепер росіяни з нас знущаються. Я б подав і адресу того діда, але не можу, бо його замучать, якщо він ще живий.

Отак довелося мені поїсти московського кацетного хліба. На тому хлібі я стратив своє здоров'я. Все воно лишилось по сопках та тайгах сибірських. Як над тим усім тепер роздумую, то мені здається, що найлютіший звір так би мене не вимучив, як вимучили росіяни і тому я так вдячний американському народові і американським українцям, що вони допомогли мені не попастися знову в їх жорстокі лапи, найжорстокіші в світі.

С. С—ан

Надія Хмара

В хвилях життя

(6)

(Закінчення з понеділкового числа „Віклі")

Таня спалахнула і не відповіла нічого.

Було вже досить пізно, коли Всеволод відходив додому. Він був майже певний, що Таня неодружена, бо інакше її чоловік був би вже дома, або принаймні згадали б в розмові про нього... Одначе йому довелося почути про це, коли він вже прощався і Танин батько запитав його, куди він збирається виїжджати.

— Мої батьки вже в Америці, — сказав Всеволод. — І я незадовго поїду туди. А ви?

— Куди ж, крім Франції? — відповів батько. — Зять француз завезе нас на свою батьківщину.

Тані здалося, що очі Всеволода з докором спинилися на ній. — Чому вона не сказала відразу? Справді, чому? Вона сама не знала, чому. Може тому, що вони були так мало знайомі, і він не запитав її, чи вона одружена...

Легка тінь пробігла по лиці батька, коли він помітив, що Всеволода неприємно вразили його слова, і що останній запитливо, з докором дивився на Таню.

— Ви ж, напевно, знаєте, що Тані чоловік француз... — почав батько.

— Ні, я не мала нагоди сказати про це панові Нагірному, — швидко промовила Таня.

Наступила хвилина неприємної мовчанки, з якої їх виручив Дмитрик.

— А коли пан Всеволод ще прийде до нас? — запитав хлопчик.

Коли?! Він не знав чи не краще тікати якнайдалі, дізнавшись, що Таня одружена. Але відчув, що не прийти більше тепер буде не гарно, та й чи міг він не прийти?!

— Колись зайду, — відповів він.

Одначе на те „колись" не довелося довго чекати. На другий день ще не встигло завечоріти, як він вже стояв на порозі їхніх дверей... Відчув, що доля хотіла цього, щоб він зустрів її одруженою, і не міг протиставитись своїй долі. Те саме було з Танею. Спочатку вона пробувала не приїжджати до Ванґену часто, одначе бажання принаймні побачити Всеволода перемагало, і вона спішила на зустріч з ним... Тані було совісно дивитися в щирі люблячі очі Жана і думати про Всеволода. Вона не знала, що з нею дістеся, не знала, що її чекає в майбутньому. Йшла сліпо назустріч своїй долі... Відчувала лише, що кохає перший і останній раз. Нераз хотіла сказати Жанові правду, одначе, як тільки приїжджала до Ліндау, а Жан з китицею квітів і лагідним усміхом на устах зустрічав її відчувала, що не могла бути щирою, бо та щирість болюче вразила б його...

А час летів, летів невпинно і не приносив змін. Жан все ще перебував в Ліндау, а Таня все частіше приїждала до Ванґену, щоб потайки від батька зустрітися зі своїм коханим. Здавалося якась невблаганна сила тягнула її в безодню. Вона розуміла, що робить зле, і не мала сили боротися.

— Таню, кохана! Що ж буде з нами нарешті? — нераз питав Всеволод, старанно шукаючи певної відповіді в її очах. Але Таня не знала, що відповісти на це питання.

— Я не можу сказати Жанові, коли я зустрічаю його. Він так любить мене, і він такий добрий! — говорила вона.

— Але ж якщо він добрий, то він ще краще зрозуміє тебе, Танічко, — переконував її Всеволод.

Це був тихий осінній вечір, коли вони знову, як завжди, зустрілися в Ванґені. Впродовж цілого вечора Всеволод благав Таню сказати Жанові про їхнє кохання, або дозволити йому, Всеволодові, зробити це.

Таня пильно вдивлялася в так близьке, дороге обличчя юнака; розуміла, що від її згоди тепер залежить все її щастя, бо він незадовго мав від'їхати до Америки. Одначе як тяжко було дати ту згоду! Це була довга тяжка боротьба... І, нарешті, коли чорні очі, повні любови до неї, благаюче зустріли її погляд, Таня з відчаєм подумала, що вона може навіки стратити його, і в її очах з'явилася рішучість. Адже це було також її щастя, і вона мала право боротися за нього.

— Добре, я скажу йому...

Всеволод ніжно притиснув маленьку ручку до своїх уст, а в його очах Таня побачила той вогник щастя, за який вони так довго боролися обидвоє. Тані було прикро журити батька, і вона вирішила не казати йому, доки не буде вільна. Одначе вона помилялася, що батько не бачив боротьби в її молодій душі, не бачив, що те, чого він найбільше боявся, здійснилося... Але він також розумів, що дочка була невинна і не докоряв їй.

І все ж його журливий погляд кинувся в очі Тані, коли вона ввійшла в кімнату, погляд, що викликав у неї бажання сховати голівку на грудях батька і плакати, шукаючи в нього заспокоєння, так, як робила завжди, коли була ще маленькою... Одначе заспокоїти себе значило зовсім зажурити батька, і вона мовчала...

Вранці потяг віз її до Ліндау. Таня їхала заспокоєна, рішуча, певна, що Жан зрозуміє і пробачить їй...

Ні! Сьогодні вона напевно скаже Жанові, адже вона обіцяла...

Жан не прийшов, як завжди, на станцію, і це здивувало її. А коли вона підійшла до помешкання, стурбована господиня вибігла їй назустріч. Вона, задихаючись, почала розповідати про нещастя, що трапилось з Жаном. Таня зрозуміла з її довгого пояснення лише те, що була катастрофа з автом, що Жан був без пам'яти і тепер лежав в лікарні...

Вузькі, порожні коридори непривітним холодом війнули на Таню. Високий, в довгому білому убранні, лікар запросив її до себе. Він сказав, що вона зараз побачить Жана, одначе мусить бути приготована на те, що чекає його... Він буде жити, але немає надії на те, щоб ходив...

Потім Таня побачила Жана. Він лежав блідий, з широко розкритими очима, а при вході Тані жалібна усмішка застигла на його устах. Таня намагалася усміхнутися, ледве стримуючи пекучі сльози. Жан попросив її сісти біля нього і сказав:

— Таню, моя люба. Ти знаєш, як я люблю тебе... Але я знаю, що я каліка і... я не маю права псувати тобі життя. Ти ще така молода і напевно зустрінеш когось, кого полюбиш... Скоро мене відвезуть до Франції, а ти вільна робити, що хочеш...

Глухі ридання вирвалися з грудей Тані. Крізь сльози перед нею з'явилися сумні очі Жана, і вона мимоволі уявила його таким, яким зустріла його вперше, енерґійним, жвавим, веселим. Живо пригадала, як він вирвав її з рук червоних, а вона довірливо притулилася до нього і, який щасливий він був тоді... Тепер вона любила Всеволода, їй не треба навіть говорити Жанові про це, він і так звільняє її! І все ж з темних сумних очей Таня читала, що він так любив і потребував її. Одначе чесно не хотів стояти на дорозі її молодого життя. Ні! Ні! Тепер вона не могла лишити його! Вона поїде з ним до Франції і буде розрадою його зруйнованого життя. Він потребував її так, як вона колись потребувала його... Вона не сміла тепер думати про особисте щастя.

І, схилившись, Таня міцно поцілувала холодні уста Жана. Вона лишилася біля нього цілий день, а коли вечір заглянув в вікно кімнати, і Таня помітила, що Жан заснув, вона тремтючою рукою почала писати лист. В кімнаті щораз темнішало. Надворі почалася буря, і вітер рвучко відкрив вікно. А Таня сиділа, мов зачарована, і здавалося їй, що вона чула голос Всеволода. Відчувала дотик його рук, палкий цілунок на своїх устах... Жан тихо застогнав у сні, здригнувшись ніби від холоду, і Таня легенько закрила вікно. Потім заглянула в обличчя Жана. Якийсь дитячий, жалісний вираз відбивався на ньому... І, швидко утираючи настирливі сльози, Таня сіла дописати Всеволодові останнє: прощай...

Голоси Читачів

ДО СПОГАДІВ ВОЛОДИМИРА ДОРОШЕНКА

В ч. 109/1952 „Свободи" видрукувана стаття Вол. Дорошенка п. з. „Мої взаємини з проф. Д. Дорошенком (Спогад у 1-ші роковини смерти й 70-ліття народин)", яка починається таким уступом:

„Книжкою Наріжного енкаведисти користувалися при допитах українців у Чехії. Вона стала настільною книжкою для їхніх слідчих. Коли в Празі большевики арештували відому українську діячку Зінаїду Мирну, то слідчий при допиті її казав: „Не брешіть, ми маємо „Українську Еміграцію" Наріжного".

Для тих, хто ту статтю В. Дорошенка читав, або пізніше буде користуватися нею, подаю слідуюче:

1. Зінаїда Мірна ніколи в Празі большевиками арештована не була. З приходом совєтського війська до Праги в 1945 р. большевицькі слідчі допитували З. Мірну, як і цілий ряд інших українських діячів, але при тих допитах ніхто З. Мірній не казав „Не брешіть, ми маємо „Українську Еміграцію" Наріжного". Про це знаю з уст самої З. Мірної, яка не один раз докладно розповідала про ті допити й про все з ними зв'язане.

2. Сам Вол. Дорошенко на допитах у сов. слідчих в Чехії не був, тому й не міг бачити їхніх „настольних книжок". Про це знаю від самого Вол. Дорошенка, з яким в літі 1945 р., аж до його виїзду з Праги на захід, я був в контакті й обмінювався самими детальними відомостями й чутками про допити українців. Вол. Дорошенко ніколи не говорив мені про „Українську Еміграцію" того, що через сім літ, без зазначення джерела, надрукував у своїх спогадах в „Свободі".

3. Проф. Дмитро Дорошенко, якого Вол. Дорошенко називався своїм покійним приятелем, дуже любив мемуарну літературу, але цінив лише такі спогади, що подають правди[illegible] відомості про дійсні [illegible] це я знаю безпо[illegible] проф. Дм. Доро[illegible]нка.

[illegible]мон Наріжний,
Австрія.

СЯГАЙМО ГЛИБШЕ!

„Починаючи від Княжої Доби, шановний прелеґент представив могутність Української Держави, її занепад, поневолення і безперервну боротьбу та змаг українського народу за визволення, доказуючи, що Листопадовий Зрив це нерозривне звено в ланці безперервної боротьби українського народу за незалежність, яка продовжується по сьогодні героїчними борцями УПА і буде продовжуватися аж до здобуття Української Самостійної Соборної Держави". Це дослівна цитата з одного допису про „глибокий змістом" реферат на Листопадовому Святі в одній з наших громад. Він, можна б сказати, становить стандарт для характеристики всіх наших доповідей і рефератів та „святочних промов" на всіх наших імпрезах. Від Княжої Доби починаються і на УПА кінчаються реферати і промови на всі теми: Листопадового Зриву, Соборности, Героїв, Шевченка, Франка і на кожну іншу нагоду. Що можна в такому рефераті чи промові сказати — легко собі уявити: абсолютно нічого! Як же можна в одній доповіді змістити історію України? Що можна в такій доповіді сказати, крім низки вічно повторюваних фраз? Що можна такою доповіддю досягнути, крім того, щоб заставити публіку ломити собі голову скільки то ще карток такої „глибоко обдуманої" доповіді залишається в руках доповідача після кожної прочитаної картки?

З публіки вже нераз були нарікання на такі „глибоко обдумані" доповіді, але виходило б, безуспішні. Тому чи не ліпше запропонувати доповідачам, щоб свої доповіді обдумували ще „глибше", скажімо, до трипільської культури? Можна б теж спробувати „пускати коріння" та очинати наші визвольні змагання ще глибше, аж до біблійного Адама, що вважається пра-пра... батьком всього людського роду, отже й наших героїв. Сягаймо глибше, і нетільки до Княжої Доби!

Громадянин.

СМЕРТЬ ПОЛКОВНИКА Ю. ОТМАРШТАЙНА

В числі 338 „Свободи" (19. грудня б. р.) вміщена стаття пана К. Кузя під заголовком „Траґедія під Міньками", в якій, між іншим, уміщено таке: — „Це був Начальник Штабу групи полковник ґен. штабу Отмарштайн (пізніше підступно був убитий в таборі Каліш").

Про трагічну смерть бл. п. Полковника Ю. Отмарштайна було багато публікацій, до окремих брошур включно, але ні в одній із тих публікацій не було навіть і згадки про Калішський табір, як про місце вбивства Полк. Отмарштайна. На жаль, у мене нема тих публікацій, аби використати їх як матеріял для спростовання тверджень п. К. Кузя, але як наочний свідок місця убивства бл. пам. Полковника Ю. Отмарштайна заявляю, що Полковник Отмарштайн був убитий в ніч з 1-го на 2-го травня 1922 року біля табору Щипіорно, в місці розташовання 6-тої стрілецької дивізії, який (табір) положений від Калішського табору приблизно в 3-х кільометрах. І лише тлінні останки Полковника Отмарштайна, з величавою процесією були перевезені до церкви Калішського табору для спільної відправи панахиди, після якої, злученими процесіями Щипіорно - Каліш, їх відпроваджено на міській Калішський цвинтар і там поховано.

Аби не ширилось баламутство в цій справі, прошу Вас, пане Редакторе, вмістити це моє спростовання в найближчому числі „Свободи".

П. Талан.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Управа „Пластприяту" перевибрана на наступний рік.

Ню Йорк. — В четвер 25-го грудня відбулися тут річні Загальні Збори Пластприяту, якими проводив інж. В. Богачевський, секретарював інж. О. Клюфас. Члени Управи дали вичерпуючі звіти з праці за минулий рік, що був першим роком існування кружка „Пластприяту" в Ню Йорку. Іменем Контрольної Комісії промовляв о. Іван Ткачук і ствердив, що переведена контроля найшла всі книги і ціле діловодство в такому порядку, що може висловити своє високе признання уступаючій Управі за працю і може поручити її до перевибору на наступний рік. Присутні на Зборах члени теж висловлювали своє вдоволення і навіть подив до жертвенної і успішної праці Управи і одноголосно перевибрали її в повному складі на другий рік. Головою отже залишено інж. Б. Соболту, членами Управи остали п. Л. Івченко, інж. О. Клюфас, п. В. Сушків, п. Ольга Граб, п. М. Тершаковець, п. Український і п. О. Стефанишин. Управа дістала уповноваження від Заг. Зборів кооптувати в міру потреби більше членів. Збори наіменували п. Платона Стасюка членом-добродієм за його моральну і матеріяльну підтримку Пластприяту.

мл

Амстердам, Н. Й.

Листопадові Роковини.

Відділ Українського Конгресового Комітету в Амстердамі, при активній допомозі членів Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Спілки Україн. Молоді Америки і Пласту, влаштував в дні 16 листопада ц. р. Листопадове Свято для відзначення 34-х роковин Листопадового Зриву. В програму свята входило: відкриття, реферат, спомин, хорові точки і деклямації.

Відспіванням американського національного гимну відкрито свято. Заступник голови Відділу УККА п. Василь Сірик коротко і речево пояснив значення свята та попросив приявних вшанувати пам'ять поляглих Героїв Листопадовго Зриву повстанням з місць та задержанням однохвилинної мовчанки.

Мішаний хор ООЧСУ під проводом п. Ярослава Біласа (з Кововз) відспівав дуже гарно „Гей у лузі червона калина". Другий заступник голови УККА п. Олійник Дмитро виголосив реферат, глибокий змістом і побудований на суто-історичних фактах. Починаючи від Княжої Доби прелеґент представив могутність Української Держави, її занепад, поневолення і безперервну боротьбу та змаг українського народу за визволення, доказуючи, що Листопадовий Зрив це нерозривне звено у ланцузі безперервної боротьби українського народу за незалежність, яка продовжується по сьогодні героїчними борцями УПА і буде продовжуватися аж до здобуття Української Самостійної Соборної Держави. Слідуюча точка це виступ хору, що відспівав бездоганно „Засяло сонце золоте". Першу деклямацію „Героям Листопаду" дуже гарно і без треми виголосила 5-ти річна Славця Федчук, яка виступала на сцені вперше в гарному національному строї. Пластун Ярослав Кравс в пластовому однострої виголосив дуже вміло деклямацію М. Вільшини „Листопад" та сходить зі сцени з пластовим привітом „Скоб". З черги хор відспівав „Гимн Батьківщині", а п. Володимир Вересюк, секретар ООЧСУ, виголосив з дуже доброю дикцією і відповідним чуттям третю деклямацію. „Листопад".

Спомин-уривок з листопадових спогадів „На світанку" виголосив п. Євген Бартошик, голова ООЧСУ. Направду по-мистецьки переповів одну з трагедій ранку 1 листопада 1918 р., з геройських боїв за місто Львів. З напругою слідкували приявні, а навіть і діти, за кожним словом оповідача, якого оповідання пригадувало давно минулу дійсність і відзеркалювало геройську посвяту борців Листопадових днів.

Піснею „Із гір Карпат" та національним гимном закінчено свято.

Треба признати, що Управа Відділу Конгресового Комітету вложила багато труду і праці для так успішного підготовлення свята. На спеціяльне відмічення заслуговує виступ мішаного хору в українській ноші, та бездоганне виконання кожної хорової точки. Безсумнівно це основна заслуга п. Ярослава Біласа, який не жалів труду приїздити з Коговз, щоби підготовити хор до виступу. Передбачаючи численну участь громадянства, Управа Відділу УККА влаштувала свято в литовській галі, що показалось вповні оправданим. Повідомлення про влаштування свята було подаване до відома загалу місцевою українською радіоавдицією й гарною афішкою виконання Вп. П. О. Капустинської. Мистецьке оформлення сцени це труд члена Управи УККА п. проф. С. Гнатківського, який при допомозі п. Любомира Капустинського вповні вив'язався зі свого завдання.

Чистий дохід з добровільних датків призначений на Народний Фонд УККА.

Р. Д.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В КАНАДІ

Д-Р КУЧЕРЕПА ВИБРАНИЙ!

Дня 1 грудня, в виборах до Міського Уряду Торонта був вибраний Радним Міської Ради д-р І. Кучерепа, здобувши 4,441 голос. Посадником перевибраний Лемпорт (81,123 гол.) — Ціла Контрольна Рада знову перевибрана.

ПРЕОСВ. КИР НІЛЬ ВІДВІДАВ СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК АЛБЕРТІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В п'ятницю 28 листопада ц. р. Преосв. Владика Кир Ніль відвідав у передполудневих годинах слов'янський осередок албертійського університету в товаристві Ілярія Боцюркова, голови Єпархіяльного БУК, о. Петра Качура, о. Павла Градюка і Богдана Казимири.

Цінні інформації про працю того ж осередку подавав О. Старчук, професор албертійського університету. Наш Владика цікавився зокрема досягненнями осередку, оглянув український відділ при університеті та цікавився справою відвідування лекцій української мови, що її влаштовує албертійський університет.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ГУСИ - ЛЕБЕДІ"

„Всім відомо, що народна казочка про бистрокрилих гусей - лебедів, беззахисного Івасика - Телесика, викраденого лихими птахами, і сміливу сестричку, яка врятувала маленького братіка, розраховувана на дітей. Проте цієї осени у Звенигородському районі на Київщині вона дістала поширення і серед дорослих.

Щоправда, казочка трохи переінакшена. Так, наприклад, оповідачі з колгоспу ім. Шевченка села Гусакове роль гусей - лебедів хоч і залишають за пернатими, за те замість Івасика дійовою особою вводять шахраюватого завідуючого птахофермою К. О. Іванченка, а замість щиросердної сестрички тут виступає саме правління артілі.

Дійових гусей осіб нової казки наділено й іншими рисами. Звичайних колгоспних гусей, що пасуться і потроху жиріють, малюють обов'язково бистрокрилими, немов лебедів, і летять вони тільки в одному напрямку з колгоспної ферми... під ніж — та на борщі й холодці хапугам.

Сестричка, тобто правління артілі, і не думає шукати гусей, тим більше, що птахи не змогли підняти на крилах свого завідуючого, надто важкого для них. Захищати Іванченка правлінню доводиться хіба що перед... ревізорами". („Рад. Україна", 29 лист.).

„НЕДОСТАТНЬО ПЕРЕТВОРЮЮТЬ У ЖИТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ КОМУНІСТІВ

В Полтаві відбувся черговий пленум партійного обкому. „Учасники пленуму наводили багато прикладів, які свідчать про те, що Диканський і Лубенський райкоми партії, а також більшість інших райкомів і обком партії ще недостатньо перетворюють у життя пропозиції і критичні зауваження комуністів, не добилися істотного поліпшення стану партійно-організаційної і партійно-політичної роботи. Вказувалося, зокрема, що Диканський, Пирятинський, Полтавський сільський, Великобагачанський, Опішнянський, Решетилівський і ряд інших райкомів допускають грубі порушення внутріпартійної демократії, а також Статуту партії". (РУ, 29. XI.).

13 ЛІТРІВ МОЛОКА — ВЕЛИКИЙ УСПІХ

Це саме число цього ж часопису приносить світлину доярки Ольги Зубик, яка працює в колгоспі імени Леніна в селі Літава, Чемеровецького району, Кам'янець-Подільської области. „За дев'ять місяців цього року вона надоїла від кожної з десяти закріплених за нею корів по 3,500 літрів молока". Дев'ять місяців — це значить 270 днів. Отже виходить, що одна корова дає менше, як13 літрів молока кожного дня. Кожний український селянин знає, що це не надзвичайний осяг, бо існують коро́ви, що дають багато більше молока, а є й такі, що від них можна надоїти і 27 літрів молока в одному дні.

В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 2-го січня, ред. Іван Світ виголосить там доповідь на тему: „Українське життя та українці в Азії". Початок о год. 7:30 ввечорі.

УХВАЛА ПРО ДЕПОРТАЦІЮ С. РУБІНСТЕЙНА

Вашингтон. — Постановою відповідних центральних чинників Натуралізації і Іміграції, що була попереджена необхідними судовими розглядами, вирішено депортувати в Росію Серджа Рубінстейна, що походить із тієї країни. Його намагання отримати в'їзд до Португалії не може бути виконане, бо португальська влада відмовила йому в цьому. О. Рібінстейн має барвне минуле за собою і часто входив у суперечність з правом.

БАТЬКО СКИТАЛЬЦІВ

„Свобода" з дня 24 грудня ц. р. принесла сумну вістку, що Степан Ковбаснюк не живе. Ця вістка дуже зажурила новоприбулих українців (скитальців).

Ім'я Степана Ковбаснюка було відоме в старому краю ще перед першою світовою війною, коли Покійний брав активну участь у громадській роботі, як член Української Радикальної Партії. Виїхавши в 1912 р. до Америки, Покійний бере активну участь в політичному та громадському житті тутешньої української громади. Осівши в Ню Йорку працював до 1920 р. банковим урядником, а від 1921 р. вів свою власну нотаріяльну канцелярію до останньої хвилини свого життя.

Нова еміграція добре знала Покійного. Прибувши до Ню Йорку чи його околиць скитальці відразу входять у контакт з ним, черпаючи від Покійного вказівки, поради та допомоги, які він нам так радо давав роками. Покійний мріяв про поворот на Вільну Батьківщину. Бл. п. Степан Ковбаснюк вірив, що тільки „праця єдина з неволі нас вирве". Тому сам щоденно працював не менш 17 годин.

По панахидах в каплиці похоронного заведення П. Яреми, обвішаній вінцями від різних місцевих організацій, приятелів та знакомих, промовляв, прощаючи свого шкільного товариша і приятеля та чесного й діяльного громадянина, о. митр. Весоловський. У промові пригадано великі заслуги Покійного для нашої громади. З промови виходило, що сам о. Весоловський предложив Пок. С. Ковбаснюкові 4,000 безіменних ашурансів, які він завірив та вислав до Европи, щоб рятувати своїх братів на скитальщині, не беручи за це зломаного цента.

Від імені організації нових іміґрантів „Самопоміч" висловив співчуття родині мґр. Гуглевич, запевняючи її, що безкорисна поміч Покійного новим іміґрантам залишиться надовго в пам'яті всіх тих, яких він передчасно залишив та для яких він був найбільшим приятелем.

В укр. прав. Церкві св. Володимира о. Весоловський ще прощав Покійного такими словами: „Він виконав Христову заповідь: Люби ближнього свого цілим серцем своїм". Так відносився Покійний до всіх нас, а зокрема до скитальців.

Похоронено Покійного на цвинтарі в Флошінґу. Перед його тлінніми останками клонять голову всі його приятелі, знайомі та всі ті, яким він порадив та вказівками так радо служив.

Хай вільна американська земля буде Йому пером!

Роман Степанович.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Д-р Кость Кисілевський

КАНАДІЙСЬКИЙ ВІДДІЛ НТШ ПРИ ПРАЦІ

Перед нами на столі Бюлетень циклостилевого видання з 81 сторінкою та 5 світлинами. Розгортаємо його та з нетасною цікавістю листуємо, щоб довідатись про наукові успіхи працьовитої клітини НТШ. З кожної сторінки Бюлетеню б'є життя, могутня течія енергії, що така прикмета для голови Відділу проф. д-ра Є. Вертипороха та цілої управи. Цей бюлетень — то свідоцтво праці. Немає тут місця для самохвальби, але є справжній образ дії. Зміст цісі книжки багатий, як багате було цілорічне наукове життя в Торонті; він обіймає час від червня 1951 до кінця травня 1952 р.

Розділ про наші втрати присвячений славній пам'яті Покійників: голови НТШ, проф. д-ра Зенона Кузелі, проф. д-ра Дмитра Дорошенка ,о. проф. д-ра Йосифа Скрутня, проф. д-ра Івана Зілинського і накінці проф. д-ра Володимира Бриґідера. Крім того, б. голові НТШ присвячено окремі спомини у формі синтези його наукової діяльности та особистого спогаду д-ра Матія Гути, що з особливою точністю відтворив образ психіки З. Кузелі в часах його перебування у Фюрті (Баварія).

Ділові звіти дають дані про другі звичайні збори Відділу, на яких обрано нову управу, а саме: головою: проф. Вертипороха, заст. голови: інж. Осипа Сєцінського, секретарем: д-ра М. Гуту, скарбником: д-ра В. Островського, бібл. і муз. референтом: Івана Скрипчука, членами: інж. А. Івахнюка, інж. А. Файгля, головою контрольної комісії: інж. А. Палія, членом комісії: інж. О. Тарнавського. При Відділі створено Комісію Канадознавства, що її очолює д-р Іван Тесля. З розмахом і точним пляном приступлено до праці, що має за мету всебічне вивчення українсько-канадійської іміграції та правдиву інформативну службу. Управа Відділу відбула у звітовому часі 14 засідань, займалась збіркою фондів на централю та влаштувала для цісі цілі збірку під церквами в Торонті, жертвувала на централю НТШ $631, влаштовувала конференцію, сесію, вечорі, зустрічі з громадянством та з ред. Романом Купчинським, виголошувала доповіді на ювілейному святі Товариства та Шевченківських концертах, організувала інформації для преси та приєднувала редакторів для друкування праць і статтей, що появлялись в „Нашій Меті", „Гомоні України", „Українському Робітникові" та інших.

Бібліотека Відділу не має свого окремого льокалю, хоч у звітовому році вплинуло 1,300 чисел часописів з 19 назвами, 80 книжок, 128 журналів, бюлетенів та 640 різних оголошень, програм тощо. Так само музей не має свого притулку, хоч є в ньому деяк іцінноці, напр. старі вишивки з назвами з Гуцульщини.

Із звіту секретаря довідуємося, що Відділ був у живій лучності з членами та громадянством, бо вислав 1,685 листів та отримав 456 відповідей. Заступник голови репрезентував товариство назовні, напр. брав участь у свяченім, ювілею поселення в Канаді, нарадах абсольвентів канадійських у н і верситетів, пресовій конференції, тощо. І вся та жива праця та обмін думок були ділом кількох енергійних людей, бо у Відділі є тільки 13 дійсних членів і 54 звичайні.

Врешті дочитуємось до найважнішої справи Відділу, а саме наукової праці. Вона проявлялась у доповідях, що збирали доволі високе число слухачів і давали їм відомості з науковго поля, здебільшого у приступній для всіх формі. Між приявними на конференції та сесії бачимо на світлинах визначних науковців, представників громадянства, церкви, преси, гостей з Оттави, ЗДА; між викладачами знаходимо прізвища місцевих та закордонних культурних діячів. Найбільше доповідей виголосив д-р Іван Велигорський (4 з діянки української літератури), що проводив теж у праці секцій: історичної та філологічної на Науковій Конференції 2. і 3. вересня 1951. Проф. д-р Вертипорох, провідник математично - природничо-лікарської секції, відкривав усі імпрези та в и г о л о ш у в а в вступні слова, а крім того дав дуже цінну доповідь на тему: „Історія української фармації", яку закінчили 187 студентів в рр. 1941-1944, коли то доповідач був деканом фармацевтичного факультету у Львові; а далі від 1946 в університеті УНРРА в Мюнхені студіювало фармацію 650 українських студентів та в УТҐІ від 1947-1948 — 227 студентів; закінчили її 110 студентів. (Досі той факультет діє в Мюнхені). Ці цифри свідчать про зацікавлення нашої молоді в повоєнній добі.

З технічних наук найбільше нового подає дипл. інж. Михайло Кос у доповіді про три проблеми будови модерних двотактових експльозійних рушіїв, особливо про розв'язку проблеми при помочі звичайної дешевої дводільної поховзної вальниці (його канадійський п а т е н т число 588.342).

Новиною є також науково обоснована теза д-ра М. Гути про Замовлювання — як лікувальний засіб в українській народній медицині:"... є підстави вбачати (в ньому) зародки психотерапії, що її, з сьогоднішньої точки погляду, можемо назвати примітивно - інтуїтивною народньою психотерапією, нанизаною часто і безглуздими забобонами, як залишками прадавнього поганського світосприймання".В ділянці історії та філології багато нових поглядів подали: о. проф. д-р Іриней Назарко (про хрищення Руси в 990 р. і про прийняття християнства і єрархії) з Охриди (західня Македонія), проф. д-р М. Андрусяк в своїй доповіді п. з. „Вибрані проблеми з історії княжої України" справляє помилки в статтях наших істориків, ред. Анатоль Курдидик подає цікаву історію української еміграційної преси за 5 років (від 1945-50) та стверджує, що на початку 1950 р. були зареєстровані 274 українські періодики, які появлялись в різні періоди еміграції в Німеччині. Ще в 1951 р. було в Німеччині й Австрії 14 органів української преси, а поза ними появляються 23 українські часописи. Проф. Є. Онацький з Буенос Айрес дав доповідь про національну символіку та окремо про півня в українській народній символіці і віруваннях, п і д к р е слюючи значення символів, як ключа до світогляду і духового життя наших предків. Д-р Ярослав Денеґа - Петришин на основі своїх помірів констатує ще раз, що українці є брахикефалами та що чим далі на південь ,тим більше ми зближені до західніх та південних слов'ян. Цю тезу можна б використати при помірах лобів небіжчиків з доби Батія і в той спосіб переконати всіх ворогів, що українці є тубільцями в Києві в домонгольських часах. Проф. д-р К. Кисілевський подав відомості про два говорові гнізда в надпрутському говорі, а саме: делятинське та снятинське, між якими визначив межу через Пістинь, Дебеславці, Назірну, Ґвоздець на основі кільканадцятирічних студій в терені. Проф. д-р Я. Рудницький виводить назву „Волинь" в Альберті, д-р К. Біда пропонує устійнення літературної хронології, Антін Івахнюк оповідає про українсько-хорватські взаємини. Крім того Наукова Конференція дала низку цікавих доповідей, як напр. проф. З. Кузелі про Племінний розподіл і етнографічні групи українського народу, проф. д-р В. Бриґідер про охорону степових цілин на землях Західньої України, та про УНЕСКО в справі проблеми людських рас та їх дискримінації, інж. О. Сєчінський про боротьбу з отруйними газами при продукції олива та про охорону робітництва перед летючими порохами, д-р Ніна Синявська про складні силікати та процеси звітрювання, д-р Юліян Ґеник - Березовський про Богдана Лепкого, мґр. А. Грищук про Білорусь в X-XII сторіччях; разом 20 доповідей.

Франківська сесія в дні 25 листопада 1951 р. з п'ятьма доповідями (д-ра І. Велигорського, Кузелі, В. Дорошенка, проф. В. Лева) була загальною синтезою його життя, а вечір Богдана Лепкого 15 грудня 1951 мав характер жалібної академії із цінними споминами його приятелів (Ґеник - Березовський, Лев Лепкий, проф. Д. Горняткевич) та доповіддю ред. Романа Купчинського на тему: „Війна в поезії Богдана Лепкого". Шевченківська сесія 30 березня 1952 внесла п'ять доповідей (д-р Велигорський про повісті Шевченка, д-р С. Жмуркевич про Шевченкову естетику, д-р Ю. Лисяк про архаїзми в Шевченковій поезії, мґр. М. Павленко-Луців про Шевченка й Гоголя — ворогів Москви, проф. В. Ревуцький про Шевченка як театрального критика).

Дуже інтересна стаття Б. Ч. п. з. „Чому чужинний науковий світ не користується українськими н а у к о в и м и джерелами". Вона доказує на основі розмов автора з чужинцями, що для перемоги над ворожими нам поглядами треба друкувати наші праці в українській мові та заповняти ними бібліотеки.

В розділі „Персоналія" говориться про сімдесятліття митрополита І л а р і она, про преосвященного кир Ізидора та його поторожі до Европи, а далі подаються відомості про діяльність членів Відділу та про інші відділи НТШ. Врешті поміщено спис членів.

Ми закінчимо цей огляд словами: „Належне розгорнення суто наукової та видавничої діяльности повинно лежати на серці нас усіх, а особливо дійсних членів Н. Т. Ш....".

Ми згідні з тією думкою та вважаємо, що й цей бюлетень може виходити друком, щоб бути справжньою довідкою в справах науки передусім для користування у к р а ї н с ької громади.

● РОЗШУКИ ●

Антін і Марія Чубак з м. Борщів, Зах. Україна, шукають сина Йосиф-Адам Чубак, 37 літ, який був насильно взятий німцями до поліції. Хай відізветься на адресу: 204 Sherburn St., Toronto, Ont., Canada.

Пошукую своїх синів Миколу, Михайла і Володимира, а також рідних. Прошу о передрук за кордоном.

ОМЕЛЬКО ДЯЧЕНКО
23 Breese St., Utica, N. Y.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 13. (По день 21. листопада 1952).
(Докінчення)

НЮ ЙОРК:

Амстердам: По $10: Петро Буцьор, Володимир Кравс, Василь Труфин.
Асторія: По $10: Йосиф Іванчук, Маріян Курочка; Степан Благий $5.
Обори: По $10: Тома Боцонь, Григорій Гавучик, Микола Ярко, Михайло Латанишин, Роман Лемчак, о. Василь Осташ, Евстахій Сова, Йосиф Шимків.
Бінґемптон: Від. УКК (В. Хруник) з листопадового свята $20; по $10: Стефанія Ведрило, Володимир Феданків, Дмитро Кецман, Володимир Шембель.
Бронкс: Ева і Петро Корпало $20; по $10: Петро Барчинський, Іван Мельник.
Бруклин: Богдан Мороз $40 (за 1951 і 1952); Юрій і Ольга Руденські $20; по $10: д-р Орест Яхторович, д-р Борис Криницький, Іван Криницький, Стефанія Криницька, Микола Миськів; Теодор Роговський $5.
Бофало: Михайло Ортинський $10.
Коговс: Стефан Гарбач $10.
Ібенезер: Роман Вайда $10.
Іст Медовс: По $10: Микола Курчак, Федір Кисілевич, Василь Оріховський, Андрій Продищук, Роман Романюк, Роман Романишин; Марія Бучак $5.
Гемстед: Іван Ґречин $10.
Майніола: Андрій Швець $5.
Ню Йорк Сіті: По $20: Йосиф Цар, Петро Попович (за 1951 і 1952); по $10: Іван Близнак, Софія і Наталія Ховзун, Африкан Хрущ, Михайло Данилюк, Ніна Дмитренко, Юрій Дичій, Александер Федорович, Дарія Гарасимців, д-р Ірена Гребеняк, Іван Гребеняк, Іван Ямброзик, Антін Яворський, Іван Юрченко, Валентина Юрченко, Ірена і Роман Качмарський, Володимир Козак, Осип Кметь, Ярослав Крижанівський, Антін Мулик, Володимир Навроцький, Степан Палилик, Юрій Пазула, Олена Пазула, Дмитро Помийчук, д-р Адольф Слиж, В. Степаник, Степан Секрета, Матвій Вацик, Дмитро Воловодюк, Петро Задорецький, д-р Анна Журко; по $5: Анна Коваль, Павло Марко, Зеновія Онуфрійчук, Василь Гасій; по $2: А. Марко, М. Солодак, Ю. Шпіґа, П. Восвонко; по $1: В. Чарчук, В. Гайдук, М. Кандзірук, С. Скоревич.
Овнеонта: Андро Масура $10.
Пукіпсі: По $10: Михайло Белей, Стефан Берник, Роман Климкович, д-р Володимир Ленець, Михайло Оршуляк, Мирослав Оршуляк, Ярослав Остапюк, Теофіль Остапюк, Василь Вишиваний.
Сейнт Довнсвіл: Дмитро Кирилюк $10.
Рачестер: Андрій Стельняк $10.
Сенека Фолс: П. Мілкович $1.
Слотсбурґ: Н. Д. $10.
Сафферн: По $10: Осип Федорика, Стефанія Федорика.
Сиракюз: Михайло Клусик зі свята Петлюри - Коновальця $72.40 і зі свята листопадового $47.86; По $25: Григорій Базар, Теодор Калмук, Микола Ковбаснюк; Володимир Кіцак $15; по $10: Микола Безкоровайний, Олекса Бриндзя, Кностантин Бузько, Андрій Динька, Ярослав Динька, Дмитро Форнальчик, Микола Ґоджак, Лукас Гец, Омелян Граб, Михайло Граб, Степан Грицик, Теодор Грицик, Іван Гриник, Зиновій Євчук, Михайло Каній, Михайло Клусик, Микола Клусик, Комітет Сприяння УНРаді, Михайло Костик, Марія Кравець, Анна Курилко, Мирон Кузьма, Анастазія Лаба, Михайло Лучин, Петро Луцишин, Дмитро Майкович, Василь Майкович, Андрій Назаренко, ОДВУ (9. відділ), СУМА, Віктор Осухівський, Михайло Пастушенчин, Іван Пігуляк, Микола Проскуренко, Теодор Радьо, Осип Руцький, Іван Рись, Іван Пиндус, Іванна Семчишин, д-р Михайло Семчишин, Ґарасим Сененко, Іван Слонський, о. Петро Смик, Евген Сокур, Іван Щербаневич, Іван Шушняк, Дмитро Ткач, Ярослав Трач, Гавриїл Туркевич, Евген Пишко, Теодор Велич, Ярослав Величко, Іван Заваликут; по $5: Михайло Фанок, Михайло Іванюк, Степан Кульчицький, Ілля Лущак, Володимир Смага; А. Гольцин $2; по $1: В. Гусак, А. Карнутяк.
Ютика: Володимир Запаранюк $10.
Вотервліт: На листопадовому святі на НФонд жертвували: Америк. - Укр. Горожанський Клюб $25; Михайло Завойський $10; по $5: Петро Ковальчик, Олекса Спяк; по $2.50: Л. Завіський, М. Завойський; по $2: С. Михасів, І. Урбан; по $1: Й. Чайковський, М. Дичко, І. Філяк, В. Галайко, А. Карафанда, В. Михальський, І. Спяк, Я. Вовчко, В. Вовчук.

НОРТ ДАКОТА:

Ґоргем: Микола Марчук $10.

ОГАЙО:

Клівленд: По $10: П. Андрейчин, Іван Вілінський, Микола Бобечко, Григорій Бобків, Степан Чорний, Володимир Дмитрович, Петро Джек, Володимир Ерденберґер, Михайло Федорчак, Іванна Голембйовська, Василь Голембйовський, Григорій Голубець, Микола Гриб, Петро Якимів, Степан Юрчак, Микола Капітанець, Іван Колодій, Михайло Кілярський, Василь Кострик, Григорій Кукіз, Григорій Ковч, Евген Круцько, В. Кедьо, Дмитро Місько, Степан Мішкевич, Полікарп Плюйко, Іван Румінський, Марія Румінська, Михайло Савчак, Андрій Стецяк, Іван Шипулка, Петро Венґрин, Михайло Вовк, Роман Воляник, Стефан Воляник, Андрій Запаранюк; по $5: Григор Пацак, Андрій Шаповалів.
Лорейн: Михайло Іваницький $10.
Толідо: По $10: Адольф Космина, Михайло Космина.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Алентавн: Іван Федорчак $23.25.
Бетлеґем: В. Заґровський з листопад. свята $70 ($35 на УНФ і $35 на УПА).
Бриджпорт: По $10: Іван Андрусів, Лука Сарабун.
Батлер: Катерина Добрянська $10.
Карнеґі: Т-во ім. Шевченка (384 від. УНСоюзу) $10.
Честер: По $10: Дмитро Верезецький, Петро Бродич, Іван Чабан, Семен Чабан, Петро Чопик, Микола Яцик, Василь Коцюба, Григорій Лебіщак, Микола Муляр, Василь Новак, Анна Олійник, Іван Підгорецький, Іван Пшенишняк, Микола Рубаш, Микола Рудий, Михайло Севрук, Богдан Стельмах, Іван Стельмах, Михайло Страб, Михайло Таршавський, Франко Трош, Володимир Волонський; Григорій Давид молодш. $6; по $5: Михайло Ґера, Михайло Єдинак старший. Михайло Єдинак молодш., Микола Когуй, Петро Купчак, Марія Муляр, Степан Рубаш, Дмитро Сорока, Василь Трач; по $2: В. Юзич, К. Нудіс, П. Рубаш; по $1: Ф. Берізка, В. Болотна, А. Іваницький, В. Яґла, А. Кобаса, А. Кобрин, В. Крамар, Р. Мельник, С. Микита, М. Пастушок, Т. Сорока, Е. Воловняк; Н. Міллер з віча п. О. Бойдуника $80; Дмитро Молодовець $12.
Істон: Микола Довбинюк $10.
Джонставн: М. Козар $10.
Филаделфія: По $10: Теодосія Брикович, Володимира Брикович, Ірина Качановська, Ярослав Качановський, Степан Луцишин, Петро Мегик, Олександер Трешневський, Володимир Вовнянка; Дмитро Ковалик $5.
Питсбурґ: Вм. і І. Корій $5.
Сівиклей: Теодор Івасик $10.
Строудсбурґ: Е. Захарчук $10.
Вест Істон: Михайло Курілько зложив у 1952 р. на УНФ $14, а було помилково подано Михайло Курилко.

РОВД АЙЛЕНД:

Потакет: Лев Коник $10.

ТЕКСАС:

Гюстон: Корнель Крупський $10

ВІРДЖІНІЯ:

Ричмонд: Іван Сторошка $10.

ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:

Гвілинґ: Богдан Лисак $10.

ВИСКАНСИН:

Ланчестер: Назар Праско $10.

ШАНОВНІ ПЛАТНИКИ І ЖЕРТВОДАВЦІ!

Закликайте Ваших знайомих, щоби складали Національний Даток та пожертви на Український Народний Фонд! Вкористайте коверти! Помагайте при кожній нагоді переводити збірки на Український Народний Фонд!

Датки висилайте на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America,
P.O. Box 721, Church St. Annex,
New York 7, N. Y .

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge, Branch 112, will hold its annualy meeting on January 4, at 2 o'clock in the St. Peter & Paul Church hall. All members—please attend. — A. M. Cooper, Sec'y.

ЮТИКА, Н. Й. — Управа У. Н. Союзу, від. 484 ім. Тараса Шевченка, повідомляє, що річні збори відбудуться в четвер, 1. січня, о год. 6. ввечорі, в приміщенні укр. греко-катол. залі, 1108 Стейт Ст. На порядку дня буде звіт уступаючої управи та контр. комісії, дискусія над звітами, вибір нової управи та контр. комісії і плян праці на наступний рік. Всіх дорослих членів присутність обовязкова. — В. Запаранюк.

БЕЙОН, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. св. Юрія, від. 380, відбудуться в суботу, 3. січня, о год. 7. ввечорі, в галі церковній, 24 E. 25th St. Порядок зборів: звітування, вибір управи на 1953 рік, плян праці на біжучий рік, організаційні справи. Присутність членів обовязкова. — В. Мартинів, предс.; М. Кормелюк, секр.; В. Липовий, кас.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Відділ 414 ім. през. Волошина, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 4. січня, зараз по великій Сл. Божій, в Народнім Домі, 563 George St. Просимо всіх членів обовязково явитися на збори, щоб заслухати звіту уряду за 1952, вибрати уряд на 1953 р., та обговорити важливі справи нашого відділу. — Управа.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. „Українська Січ", від. 39, повідомляє, що місячні збори відбудуться 4. січня, о год. 3. по пол., в салі У. Н. Дому. Платности принимається від 11:30 год. Рівнож повідомляється, що річні збори відбудуться 11. січня о год. 3 по пол. На порядку дня: звіт управи за минулий рік, звіт контрольної комісії, вибір управи і контр. комісії на 1953 р., та внески і запити. Проситься всіх членів явитися на зборах обовязково. — Управа.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.—Річні збори Сестр. ім. Ольги Васарабової, від. 47, відбудуться 4. січня, о год. 3. в церковній салі. Просимо всіх членів прибути і вислухати звіт за 1952 рік та вибрати уряд на 1953 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої вкладки. Хто має знайомих, що хотіли б стати членами, просимо привести їх на збори. — А. Малицька, М. Фішол, М. Заблоцька.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. — Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу, 3. січня, о год. 6. ввечорі, в церковній галі укр. правосл. церкви, 824 Adeline St. Просимо усіх місцевих і позамісцевих членів прибути точно на означений час. — М. Скоропад, гол.; Й. Сабат, секр.

Посмертна Згадка

ГРИГОРІЙ ДОРОЖОВСЬКИЙ, довголітній член, б. предсідник і делеґат Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375 У.Н.С., помер по довшій і тяжкій недузі 12. грудня 1952 р. в Alameda, Calif., у 55. році життя. Походив з села Настасова, пов. Тернопіль, Галичина. Покійний проживав біля 40 літ у Филаделфії, Па., та брав чинну участь в піонерській громадській праці. Полишив у смутку дружину Варвару. Похорон відбувся при участи дружини і знайомих на Holy Sepulchre Cemetery, Hayward, Calif. — В. И. П.!

Листування Редакції

С. Д., Бруклин. — Ім'я автора статтей на медичні теми в „Свободі", як щоденній так і недільній, є д-р Ростислав Сочинський, а не Ярослав, як помилково було надруковане двічі.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 2982. Бажане сховище.



Коли слон атакував, Тарзан висунувся вперед, щоб його стрінути. „Ми щасливі", казав він, „що ми знайшли нашого приятеля чорного Маллюка. „Танторе! Танд панда, Танторе!", він м'яко кликав.

„Він буде тепер спокійний", продовжувала мавпо-людина. „Ходім до повітки для ношів, заки вартівники перелізуть той пліт".

„Я не думаю, щоб вони нас бачили", шептав Тарзан. „На всякий випадок чорний Маллюк буде тримати їх здалеку від загорожі".